

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. J., K., J., proti žalovanej **Slovenskej republike** – Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, so sídlom v B., **o zaplatenie 15 767,11 €** (475 000 Sk), vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 18 C 39/2007, na dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2008 sp. zn. 1 Co 101/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2008 sp. zn. 1 Co 101/2008 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom zo 6. februára 2008 č.k. 18 C 39/2007-55 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi v lehote 15 dní 475 000 Sk s 9 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 475 000 Sk od 11. júla 2007 do zaplatenia; žalobu v zostávajúcej časti príslušenstva žalovanej pohľadávky zamietol a žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania 22 656 Sk. Vychádzal zo zistenia, že Katastrálny úrad v K., správa katastra pre K. II porušil svoju zákonnú povinnosť tým, že vydal výpis z listu vlastníctva č. X. použiteľný pre právne úkony, aj keď v zmysle § 69 ods. 2. zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č. 162/1995 Z.z.“) nemal byť vydaný. Na tomto liste vlastníctva nebola vyznačená plomba podľa § 44 zákona č. 162/1995 Z.z. a § 36a vyhlášky č. 79/1996 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej len „vyhláška č. 79/1996 Z.z.“). Na podklade uvedeného listu vlastníctva žalobca ako kupujúci uzavrel s R. ako predávajúcou, ktorú pri tom

zastupovala I., kúpnu zmluvu z 2. apríla 2004 ohľadom prevodu nehnuteľnosti - bytu č. X. na K. ulici č. X. v K. za kúpnu cenu 475 000 Sk. Kúpna cena bola vyplatená I.. K prechodu vlastníckeho práva na žalobcu na základe tejto zmluvy nedošlo, lebo katastrálny úrad pod V. vo vzťahu k tejto nehnuteľnosti povolil vklad do katastra nehnuteľností v prospech J. a jeho manželky M. na základe zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva z 18. júna 2001. Keďže právny úkon medzi žalobcom a R. nevznikol, nie je možné domáhať sa jeho neplatnosti, a poškodený žalobca má právo domáhať sa svojho nároku zo zodpovednosti za škodu. I. bola právoplatne uznaná vinnou v trestnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice I po sp. zn. 1 T 79/2005 za trestný čin podvodu, ktorého sa dopustila tým, že žalobcu úmyselne uviedla do omylu zamlčaním skutočnosti, že vo vzťahu k tej istej nehnuteľnosti je už na katastrálnom úrade vedené konanie o povolenie vkladu do katastra nehnuteľností. Je zrejmé, že ak by žalobca mal vedomosť o týchto skutočnostiach, nebol by pristúpil k realizácii úkonov smerujúcich k uzavretiu kúpnej zmluvy a nevyplatil by titulom „kúpy“ finančné prostriedky. Tak I., ako aj správa katastra sa podieľali na spôsobení škody žalobcovi spoločne a nerozdielne v zmysle § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), lebo I. zavádzala žalobcu o právnom stave nehnuteľnosti a správa katastra riadne a včas nespĺnila povinnosti na úseku evidencie právnych vzťahov k nehnuteľnosti a nezaznamenala plombou prebiehajúce konania o povolenie vkladu do katastra nehnuteľností k spornej nehnuteľnosti (so zreteľom na toto konanie nemal byť vydaný list vlastníctva použiteľný na právne úkony - § 44 a § 69 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. a § 36a vyhlášky č. 79/1996 Z.z.). Nakoľko zodpovednosť oboch týchto škodcov na spôsobení škody je daná spoločne a nerozdielne, je na vôli poškodeného, proti ktorému z nich právo na náhradu škody uplatní a v akom rozsahu. Spôsob vyporiadania medzi škodcami upravuje § 439 OZ. Na strane žalobcu ako poškodeného nebolo zistené žiadne zavinenie, ktoré by odôvodňovalo zníženie jeho nároku na náhradu škody, výšku ktorej predstavuje zaplatená kúpna cena 475 000 Sk. Z týchto dôvodov súd prvého stupňa v zmysle § 1, § 9 ods. 1 písm. b/ a § 25 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom zaviazal štát na náhradu škody, ktorá bola žalobcovi spôsobená nesprávnym úradným postupom orgánu štátu. Úroky z omeškania priznal žalobcovi podľa § 517 ods. 1 a 2 OZ vo výške vyplývajúcej z nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a v konaní úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 22 656 Sk

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 12. júna 2008 sp. zn. 1 Co 101/2008 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, žalovanú zaviazal nahradiť žalobcovi do 3 dní trovy odvolacieho konania v sume 9 840 Sk a proti svojmu rozhodnutiu pripustil dovolanie. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa úplne a v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci. Prvostupňové rozhodnutie označil za vecne správne, i keď sa nestotožnil s právnym názorom o spoločnej zodpovednosti žalovanej a I.. Pokiaľ totiž zodpovednosť žalovanej vyplýva zo zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom a z porušenia povinností stanovených zákonom č. 162/1995 Z.z. a vyhláškou č. 79/1996 Z.z., zodpovednosť I. vyplýva z porušenia povinností v súvislosti s jej protiprávnym konaním, za ktoré bola právoplatne odsúdená. Spoločná zodpovednosť v zmysle § 438 OZ prichádza do úvahy iba v prípade škody, ktorá vznikla spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb. Podľa názoru odvolacieho súdu je škoda na strane žalobcu v príčinnej súvislosti tak s nesprávnym úradným postupom, ako aj protiprávnym konaním I., prípadne aj v príčinnej súvislosti s bezdôvodným obohatením sa R.. Nejde však o spoločné konanie všetkých týchto osôb v zhode, lebo u každej z nich existuje iný právny titul, z ktorého sa odvíja individuálna zodpovednosť každého z nich. V prejednávanom prípade existujú až tri tituly na uplatnenie nároku na náhradu škody (resp. na vydanie bezdôvodného obohatenia) voči trom rôznym subjektom a bolo na žalobcovi, aby si vybral, voči ktorému z nich nárok uplatní. Odvolací súd výrok, ktorým pripustil dovolanie, odôvodnil tým, že za otázku zásadného právneho významu považoval posúdenie „súbehu zodpovednosti viacerých osôb za škodu, či bezdôvodné obohatenie, pri ktorom je potrebné posúdiť, či v takýchto prípadoch má poškodený právo výberu, voči komu nárok uplatní, alebo či vydanie bezdôvodného obohatenia má prednosť pred náhradou škody alebo či je rozhodujúce to, čo bolo prvotnou príčinou vzniku škody (bezdôvodného obohatenia) alebo či je rozhodujúci stupeň zavinenia, keď zodpovednosť za úmyselné protiprávne konanie by malo prednosť pred nedbanlivostným“.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pretože súd nesprávne aplikoval ustanovenia príslušných predpisov vzťahujúcich sa na danú vec. Podľa dovolateľky opierajúcej sa aj o rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR č.j. 4 Cz 110/84 môže byť nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom príslušného orgánu štátu

v občianskom súdom konaní voči štátu úspešne uplatnený len vtedy, pokiaľ poškodený nemôže úspešne dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky voči tomu, kto tento prospech získal a je ho povinný vydať. Predávajúca R. uviedla kupujúceho do omylu, lebo pri uzatváraní kúpnej zmluvy ho neoboznámila s tým, že uzavrela zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva s veriteľmi J. a M.; pokiaľ by ho o tom informovala, nedošlo by ku vzniku škody. Z týchto dôvodov mal žalobca vymáhať škodu od predávajúcej, nakoľko k povoleniu vkladu nedošlo a kúpna cena bola zaplatená. V danom prípade bola škoda spôsobená protiprávnym konaním I., ktorá sa dopustila trestného činu podvodu. R. sa pri tom bezdôvodne obohatila prijatím plnenia z dôvodu, ktorý dodatočne odpadol; vzhľadom na to nie je príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom orgánu štátu a vznikom škody a nie sú naplnené všetky náležitosti zodpovednostného vzťahu (viď R 7/1979). Žalobou požadované plnenie nepredstavuje preto majetkovú ujmu žalobcu spôsobenú nesprávnym úradným postupom správneho orgánu – majetok žalobcu sa nezmenšil postupom katastrálneho orgánu, ale bezdôvodným obohatením tretej osoby. Na základe uvedeného žalovaná navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu s poukazom na § 349 OZ a § 511 ods. 1 OZ zaujal právny názor, že zákon nevyklučuje, aby veriteľ uplatnil náhradu celej škody proti ktorémukoľvek zo zodpovedných osôb, pritom nie je rozhodujúce, či sa solidárny záväzok opiera o objektívnu alebo subjektívnu zodpovednosť, ani to, či škoda vznikla ako následok úmyselného alebo nedbanlivostného konania. Predávajúca R. medzičasom zomrela. Pokiaľ by orgán štátu plnil svoje zákonné povinnosti, nebolo by došlo ku škode žalobcu. V danom prípade je nesplnenie povinností právnickými a fyzickými osobami v príčinnej súvislosti so vznikom jeho škody. Vzhľadom na to žalobca navrhol, aby dovolací súd „potvrdil“ rozsudok odvolacieho súdu a žalobcovi priznal náhradu trov dovolacieho konania vo výške 19 680 Sk.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), za ktorú koná zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. V tomto ustanovení je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom jeho rozsudku prípustnosť dovolania, v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. Možnosť založiť prípustnosť dovolania neznamená, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania úplne ľubovoľne – zákon jeho úvahu v tomto smere ohraničuje rámcom posúdenia zásadnosti rozhodnutia po právnej stránke. Procesná možnosť odvolacieho súdu založiť prípustnosť dovolania nesmie ani v tomto rámci viesť k prenášaniam ťažiska rozhodovania odvolacieho súdu na súd dovolací. Z prieskumnej povahy dovolacieho konania vyplýva, že odvolací súd je oprávnený pripustiť dovolanie (a tým aj možnosť preskúmania správnosti riešenia niektorej právnej otázky) len so zreteľom na tú konkrétne vymedzenú právnu otázku zásadného právneho významu, ktorú sám vyriešil. Ustanoveniu § 238 ods. 3 O.s.p. nezodpovedá, pokiaľ pripustí dovolanie vo vzťahu k otázke, ktorú sám v rozhodnutí právne neposúdil a nevyriešil. Odvolací súd sám sa pri tom musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a svoj myšlienkový postup musí dostatočne odôvodniť aj s poukazom na všetky právne závery, ktoré v rámci rozhodovania zaujal. Pokiaľ odvolací súd v rámci dovolacej otázky nastolí viaceré otázky, ktorých riešenie podľa jeho názoru prichádza do úvahy, avšak sám ich neposúdi a v odôvodnení rozhodnutia nevysvetlí, je takéto pripustenie dovolacej otázky na úkor presvedčivosti odôvodnenia celého rozhodnutia vo veci samej a vyvoláva pochybnosti o komplexnosti rozhodnutia; v takom prípade možno tiež pripustenie dovolania považovať za náznak toho, že odvolací súd si nie je istý správnosťou svojho právneho posúdenia veci a v rozpore s prieskumnou povahou dovolacieho konania očakáva, že príslušné právne závery vysloví dovolací súd. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku z 28. februára 2001 sp. zn. 2 Cdo 114/2000 (viď R 6/2004) uviedol, že v súlade so zásadou preskúmateľnosti, presvedčivosti a zrozumiteľnosti súdnych rozhodnutí musí odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia právnu otázku, pre ktorú pripustil dovolanie, sám vyriešiť, musí vysvetliť, z akých dôvodov, z viacerých v konaní vyslovených právnych názorov, považoval za správny ten, z ktorého pri posúdení veci vychádzal. Ak tak neurobí, a iba hypoteticky, podmienene

alebo vo všeobecnej rovine stanoví okruh právnych otázok, je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné, čo treba považovať za tzv. inú vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie veci. Dostatočné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd pripustí proti rozsudku dovolanie, má v tomto prípade osobitný význam, nakoľko ak je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p., dovolateľ je oprávnený napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu výlučne len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Predmetom súdneho posudzovania môžu byť potom len právne otázky [na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (§ 243a ods. 2, veta druhá O.s.p.)] súvisiace s posúdením, či napadnuté rozhodnutie spočíva na správnom právnom posúdení veci.

V nadväznosti na vyššie uvedený výklad ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p. dospel dovolací súd k záveru, že spôsob, akým odvolací súd v prejednávanej veci vymedzil právnu otázku, pre ktorú pripustil dovolanie, svedčí o zaťažení konania tzv. inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

V danom prípade vymedzenie dôvodov, so zreteľom na ktoré odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, nie je riadne, jasne a zrozumiteľne odôvodnené v kontexte právnej otázky, ktorá zoširoka, všeobecne a hypoteticky hľadá odpovede na rozsiahle všeobecné právno-teoretické otázky a ich niektoré súvislosti bez toho, aby k nim už predtým boli odvolacím súdom zaujaté a primerane odôvodnené adekvátne právne stanoviská.

Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na zistení, že nárok žalobcu na náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom orgánom štátu je opodstatnený; vychádzal pritom zo záveru o solidárnej zodpovednosti štátu a tretej osoby. Odvolací súd považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa za vecne správne s tým rozdielom, že nejde o prípad spoločnej zodpovednosti za škodu štátu a tretích osôb (I. a R.), lebo „nejde o spoločné konanie týchto osôb v zhode“ a existujú celkom tri rôzne právne tituly na uplatnenie nároku na náhradu škody alebo vydanie bezdôvodného obohatenia. Z uvedeného názoru odvolacieho súdu vyplýva, že ďalšie dva (odvolacím súdom spomenuté) právne tituly nepovažoval pre rozhodnutie tejto veci za právne významné a že nevidel dôvod, aby na ne prihliadal. Odvolací súd zaujal jednoznačný názor, že nesprávny úradný postup orgánu štátu bol prvotnou príčinou

vzniku škody žalobcu; zreteľne tiež zohľadnil, že žalobca uplatnil v súdnom konaní nárok iba voči žalovanej (nie aj voči ďalším subjektom) a len z titulu náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom (nie aj z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú protiprávnym konaním tretích osôb alebo z titulu zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie). S prihliadnutím na to je otázne, prečo odvolací súd v súvislosti s vyslovením prípustnosti dovolania nastolil jednak otázku súbehu zodpovednosti za škodu a bezdôvodného obohatenia, jednak ďalšie otázky: 1. „či poškodený má právo výberu, voči komu nárok uplatní“, 2. „či vydanie bezdôvodného obohatenia má prednosť pred náhradou škody“, 3. „či je rozhodujúce to, čo bolo prvotnou príčinou vzniku škody (bezdôvodného obohatenia)“, alebo 4. „či je rozhodujúci stupeň zavinenia, keď zodpovednosť za úmyselné protiprávne konanie by malo prednosť pred nedbanlivostným.“ Navyše, odvolacím súdom položené otázky sčasti presahujú rámec doterajšieho konania (jeho predmetom nebol nárok uplatený voči viacerým žalovaným ani nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia), sčasti nesmerujú k riešeniu súbehu zodpovednosti, ale k podmienkam vzniku zodpovednosti za škodu (najmä existencie príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody alebo zavinenia). Spôsob (a tiež právne súvislosti) nastolenia všetkých týchto otázok je v kontexte odôvodnenia rozhodnutia jednoznačne na úkor presvedčivosti celého rozsudku odvolacieho súdu.

V zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. je dovolací súd povinný prihliadnuť na tzv. inú vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (dôsledkom takej vady je aj nepreskúmateľnosť rozhodnutia) aj vtedy, ak táto vada nebola uplatnená v dovolaní ako dovolací dôvod. So zreteľom na uvedené dovolací súd po konštatovaní, že konanie je v danej veci zaťažené touto vadou, zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.). Vzhľadom na výskyt tejto procesnej vady konania nemal dovolací súd možnosť pristúpiť k posúdeniu, či napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. apríla 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková